

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

1750

Caput VII. Objectiones contra prolata momenta solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83620)

CAPUT VII.

Objectiones contra prolata momenta solvuntur.

SUMMARIUM.

1. 2. In favorem Polytheorum fit, & solvitur obiectio desumpta ex S. Scriptura & Theologia paganorum
3. 4. 5. 6. 7. 8. Pluralitatem Deorum adver-

- sarii probare conantur ex innumeris fere miraculis. Satisfit objectioni.
9. Solvitur argumentum petiti à ratione,

I.
Obiectio 1.
ex S. Scri-
ptura.

IN Polytheorum patrocinium primo loco afferri possunt Divinae Scripturae. Habetur namque Exodi vii. v. 1. Moysen fuisse Deum Pharaonis. In Psalm. lxxxi. legitur: *Deus stetit in synagoga Deorum.* Et infra: *Ego dixi Dii estis, & filii excelsi omnes:* quo testimonio Christus propriam divinitatem comprobavit Joannis cap. x. v. 35. Ad Corinth. prima cap. viii. v. 5. *Siquidem sunt Dii multi, & Domini multi.* Corruit ergo Momentum primum petiti ex sacris literis.

Solutio.

Resp. nego consequentiam, quæ hauri recte ex productis locis inferitur, ut ostendam singulorum explicitione. Exodi vii. Moyses dicitur Deus constitutus; ergo non erat ille Deus natura sua, sed Dei vicem gerebat. Deinde ibi appellatur Deus solo vocabulo **אלהים**, quo judiciaria potestas significatur: ideoque sensus est, Moysen electum à Deo fuisse, ut Divina judicia contra Pharaonem exequeretur, unde transtulit Jonathan, *Ego te constitui timorem Pharaonis.* Præterea ibidem v. 2. aperte innuitur, quo sensu Moyses dicatur Deus: *Tu loqueris omnia, quæ mando tibi. . . Sed ego indurabo cor ejus, & multiplicabo signa, & ostenta mea in terra Aegypti.* In Psalmo item lxxxi. est vocabulum **אלהים**, & sensus est, *Deus stetit in synagoga judicum;* exercent enim reges ac judices ministerium ipsius Dei, qui Proverbiorum viii. v. 15. ait: *Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.* Propterea dicit Psalmista, Deum judicaturum ipsos iudices, qui perverse agunt, ut procures Israël, qui Absalomum fuerant secuti: *Deus, inquit, stetit in synagoga Deorum: in medio autem Deos disjudicat. Usquequo judicatis iniquitatem: & faciem peccatorum sumitis?* Quod ex eodem Psalmo profertur, idem omnino est: videlicet, *Dii estis, iudices estis, atque secundum legem, ac præscriptionem meam ad regendos populos constituti, Dique participatione regiminis, non sempiterna substantia; Vos enim (nota quænam illico subsequantur,) sicut homi-*

R. P. Berti Theol. Tom. I.

nes moriemini: & sicut unus de principibus cadetis. Quomodo eo loci Christus suam probat divinitatem, & invidorum retundit criminationem, ostendam in lib. de Trinitate contra Arianos, qui hoc testimonio abutuntur. Demum Apostolus de fallaci gentium opinione, non de proprio sensu loquitur, cum statim addat: *Nobis tamen unus Deus.* Atque ad communem hanc interpretationem addo Græcum textum, *Καὶ γὰρ εἰπὲρ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, Nam & si sunt qui dicuntur Dii, scilicet qui Deorum habeant nomen: quod satis indicat, gentilium idola esse tantummodo θεοὶ λεγόμενοι, Deos nomine, atque appellatione.*

Instabis. Concordant Divinae Scripturae cum Theologia paganorum. Hæc docet unum Deum præesse cælo, id est, Saturnum, alios aliis partibus mundi: hominis fatorem esse Jovem: huic adflare Consentes, quos consulat in rebus maximis; unum denique esse Deum Hebræorum, cæteros nationum cæterarum: Atqui hæc omnia Divina affirmant Scripturae. Ergo his Deorum pluralitas nequaquam adversatur. Prob. mi. Primo Geneseos legitur: *In principio creavit Deus cælum, & terram:* Hebraice

2.
Instantia.

ברשית ברא אלהים observa vocabulum **אלהים**, Elobim. Capit. 2. v. 7. habetur, *Formavit igitur Dominus Deus hominem:* Hebraice **יהוה ייצר ידוה** nota Dei nomen **יהוה** Jehova: Ergo cælum condidit Deus Elobim, & iste est Saturnus; hominem verò plasmavit Deus **יהוה** Jehova, & iste est Jupiter. Eodem cap. 1. v. 26. Sator hominum Jehova ait: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* Consultat ergo Deus Jehova Senatum Deorum in plasmatione præstantissimæ creaturæ, id est, hominis. En Jovem in synagoga Deorum *Consentium:* denique cap. 2. v. 4. ubi omnium rerum commemorantur generationes, legimus: *In die quo fecit Dominus Deus cælum, & terram, in Hebræo Codice, יהוה אלהים ביום עשות.* Occurrit

currit istic & nomen Dei Conditoris hominum, יהוה *Jehova*, & aliorum Deorum, qui ceteras res procreârunt, אלהים *Elohim*: Igitur diversi Dii diversis rebus præfunt, unus cælo, alter hominibus, iste Hebræis, ille Philistiim, &c., probâtque gentilium Theologiam ipsa Divinarum Scripturarum auctoritas.

Solutio.

Resp. nego minorem. Ad probat. dico I. Deum Creatorem cæli, & Deum Conditorem hominis esse unum; nam cap. 1. v. 1. dicitur cælum, & terram creâsse Deus אלהים. Vers. 26. ait *Faciamus hominem*, Deus אלהים. Cap. 2. v. 7. habetur formâsse hominem, Deum יהוה, versu 5. creâsse cælum & terram, Deum יהוה-אלהים. Est ergo idem אלהים ac יהוה, idemque fater hominum, & Creator cælorum. Quamquam principio commemoratur nomen אלהים, non יהוה vel quia istud revelatum est Moyfi, eratque olim ignotum: vel quia speciali quodam providentiæ titulo Deus universorum appellari voluit Deus hominum. II. Ea verba, *Faciamus hominem*, nequaquam significant consultationem Deorum; non enim requiritur senatus consultus, ubi omnia moderatur perfectissima sapientia: sed significatur hic aliquarum Personarum distinctio, ut explicabimus agentes de Trinitate. Quod si gratis admittatur expositio veterum Hebræorum existimantium Deum regum more nihil inconsultis angelis moliri, vel etiam opinio Platonis, qui in Timæo commentus est summi Dei ad Deos minores colloquium; erit verus Deus unus ille summus, cui obtemperant angeli, Dique minores. III. Optime dicitur cap. 2. v. 4. Deum ac Dominum, *Elohim*, & *Jehova* operatum esse universa; sed unius Dei plura sunt nomina. יהוה *Jehova* incommutabilem existentiam, אלהים *Elohim*, ut scribit Aben-Esra, denotat intelligentiam, sapientiam, prudentiam. Postremum nomen pluralis est numeri, sed communis significationis, quam à verbo adjuncto ejusque numero, ac suffixis distinguimus: in omnibus vero productis locis singulari verbo conjungitur; & cap. 1. v. 1. legimus ברא אלהים, *creavit Deus*; versu 26. ויאמר אלהים, *Et ait Deus*; cap. 2. v. 7. ויצר יהוה אלהים, *Et formavit Deus*: Unus itaque, ac singularis ubique Deus.

Opp. 2. Contestantur Deorum pluralitatem innumera fere miracula. Ergo Objectio 2. fatendum est plures esse Deos. Ant. probatur I. Ex Idolorum oraculis; quorum plura numerat Celsus apud Origenem lib. vii., ubi Hebræorum Prophetis opponit Celsus Pythias, Dodonidas, vatesque Clarii Apollonis, & Jovis Ammonis, atque conqueritur horum vaticinia nihili fieri à Christianis. II. Ex prodigiis patratis ab Iside, in cujus templo excubantes infirmi à medicis desperati, plurimi capti oculis, mutilati, oppressi languoribus in pristini vigoris integritatem restituebantur; ut scribit lib. 1. Diodorus Siculus. III. Ex gestis ab Apollonio Tyanæo, qui Romæ puellam revocavit ad vitam, evanuit ab oculis Domitiani, & raptus in cælum est, ut refert Philostratus, inter Virginum, Divorumque concentus. IV. Ex miraculis Æsculapii, in cujus Romano templo ad insulam Tiberinam appensa erat marmorea tabula sanatorum ab ipso hominum exemplis inscripta, cujus etiamnum fragmentum extat apud Gruterum pag. lxxi. V. Ex prodigiis Vestalium, de quibus narratur ab Ovidio in 2. Fastorum compressa Sylvia, Vestæ simulacrum manus opposuisse oculis, divinumque ignem quasi sensu præditum sese contraxisse sub cineres. De Æmilia narrat Dionysius lib. 2. Antiquit. Roman. implorato Deæ præsidio, abscissam stolæ carbasinæ laciniam in frigidos injectam cineres ex templo à flammis fuisse correptam, cum ipsa tamen ignem negligentius asservasset, & foret extinctus. De Tucia scribunt idem Dionysius, & Valerius Maximus lib. viii. cum accusaretur violatæ pudicitie accessisse prosequente universo populo ad Tiberim, & vacuo cribro haustam aquam pertulisse usque ad forum. De Claudia etiam narrant cingulo traxisse navim deferentem Idæ simulacrum, & in Tiberis vado hærentem. VI. Ex patratis à Vespasiano, & Hadriano: quorum ille, auctore Tacito lib. iv. cap. 81. cæcum, & ægrotum manuum impositione sanavit, is vero, Spartiano teste, cæcum à natiuitate Pannonium nomine illuminavit; quod simile est miraculo Christi, de quo Joannes cap. ix. v. 32. *A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos coeci nati*. Sunt & alia in dissertationibus de Angelis expendenda.

Resp. nego ant. ad probat. dico nullam fidem habendam esse gentilium miraculis, quæ & ipsorum scriptores celeberrimi in dubium revocant, ut nulla idonea

Solutio.

idonea Testium fide suffulta, planeque conficta, ait historiarum initio Livius antiquorum fabulas sequentibus verbis excusans; *Datur hæc venia antiquitati, ut miscendo humana Divinis primordia urbium augustiora faciat*: & si quædam facta concedantur, aut talia fuerunt quæ in admirationem traherent rerum naturalium ignaros, aut veneficia malorum spirituum fraude conficta, aut non ab his, sed à suprema mente patrata. Ad quæ distinguenda alibi certas regulas tradam: nam satis est modo si prædictorum miraculorum falsitas ostendatur. Oracula itaque Apollinis, Ammonis, aliorumque Deorum nullam totam præferunt divinitatis: primo, quia illorum verba fuerunt ambigua, ut demonstrat ex Oenomaï locis Eusebius lib. iv. P. E. à cap. 20. ad 26. Grotius etiam in iv. de Verit. Relig. Ch. num. ix. & in libro de Oraculis Ant. Van-dale: eaque ipse Cicero in II. de Divinat. flexiloqua & obscura appellat. II. Quoniam hisce oraculis Religionis nostræ veritas firmatur, & aliquando apud paganos aliquorum vatum opera usus est Deus, ut ad mysteria fidei nostræ, & ab idolis aversionem superstitiosos diserneret. Nam idolorum oraculis manifestatum est, Deum esse unum, Hebræam gentem sapere, quæ numen ingenitum veneratur, ut probat Augustinus lib. xix. de civit. Dei cap. 23. & Paræneticus ad Græcos, qui tribuitur Justino: venturum quoque ab Oriente, qui rerum omnium potiretur, regemque omnium regum, ut fatetur Suetonius in Vespasiano, Tacitus lib. iv., & Cicero in II. de Divinat. III. Quia si quid definitius prædictum est, poterat ex causis naturalibus præsentiri, ut medici prædicunt exitium aut sanitatem, ut Anaximander, & Pherecydes terræ motus prænuntiârunt, ut astrorum inspectores de pluvia, nive, grandine vaticinantur. IV. Quia hæc oracula fieri ab Antitheis ac dæmonibus ex eo constat, quod in amores illicitos, in improborum hominum laudes, in cædes ac bella, in horribiliora crimina ab ipsis gentilium legibus damnata cultores suos fraudulenter alliciant. Hæc de Oraculis.

Patrata ab Iside miracula nulla sunt. Refert enim loco citato Diodorus, ægros in ejus templo abreptos somno de morborum remedio fuisse admonitos, quod evenire poterat fraude sacerdotum, qui nocte adloquerentur infirmos, & cum essent medicæ artis peritissimi præscriberent pharmacum: aut propterea, quod

R. P. Berti Theol. Tom. I.

somniarent ægroti de remedio, de quo antecederent agentes medicos audierint. Quod si pauci ex templo curati sunt, fuit sanitas restituta in iis languoribus, qui aut sola imaginatione, cujus maxima vis est in chronicis morbis, aut agente intus cacodæmone graves admodum videbantur.

Apollonium Tyanæum præstigiis, magicisque artibus deditum ostendit Eusebius contra Hieroclem, nec dissentit Apollonii Tyanæi. Tatianus in Annotatis ab Hugone Grotio ad iv. de Relig. Christiana num. viii. Dicam de ipso breviter: alia ab ipso patrata narrantur Romæ anno Aera Christianæ xcii. Domitiani Imperatoris xii. alia Ephesi in Xysto anno xcvi. ac i. Nervæ: alia in ejus excessu in Cretensi templo Dianæ Dictynnae. Omnia in Christi contemptum ficta à Philostrato constat comparatione factorum; quod & ipse dicitur ab aliorum oculis evanuisse, Demetrio ac Damadi Puteolis conspectum, creditumque phantasma se iis præbuisse tangendum, ascendisse in cælum inter angelorum, ac virginum choros. Deinde Philostrati mendacia sese produnt, dum scribit, Domitillam fuisse sororem Domitiani, & Clementem perpaucis diebus ante Domitiani obitum fuisse trucidatum, cum oppositum doceant Dio, Suetonius, Eusebius. Item dum recitat orationem, quam ait ab Apollonio conscriptam; & ex nugis, ac stylo manifestum est Criticis omnibus, factum esse ipsius Philostrati genuinum. Rursum dum fatetur plura à se de Apollonio narrari ex incerto rumore, neque reperiri veridicum testem, cum & Damis ad Nervam magistri jussu profectus sit, ne ullus eum morientem videret. Sed concedamus liberaliter omnia. Nullum Apollonii factum est, quod superet virtutem dæmonum. Romæ enim raptus à Domitiano, Ephesi quæ Romæ contigerant edoctus fuit à malo Genio. Duo tantum mirabilia videntur: resurrectio cujusdam puellæ; idque Philostratus ipse in dubium revocat, asserens quod forte vitalis auræ scintilla intra puellam compressa medicos delituerit. Assumptio in cælum in templo Dictynnae; & hanc fabellam plura momenta confutant: unum, quod alii narrant Apollonium mortuum Ephesi, alii in Lindo, alii in Creta, ut fatetur ipse Philostratus: alterum, quod scribat Apollonium à sacerdotibus Dianæ conjectum in vincula, nec potuisse canes arcere qui templi custodiebant fores, nisi objecta illis ossa: tertium, quod sine ullo auctore,

ac teste hæc omnia Philostratus fabulatur. Quid plura? Neque illud mirandum est, Dæmones una cum corpore malefici spiritum asportasse.

6.
De Æsculapio.

Veniamus ad Æsculapium. I. Videant idololatæ, qualis iste sit Deus, quem de cælo à Junone percussum fulmine narrant Polyanthus Cyrenæus in libro de Ortu Æsculapii, Sextus Empiricus in I. adversus Mathem. cap. xii. Telefarchus, Chalcedonius, qui Clementi Alex. vi. Strom. vocatur Melesagoras; unde sanator Glauci, filiarumque Proeti non potuit salvare seipsum. II. Æsculapii curationes suspectas ostendit, & comico sale conspergit Aristophanes in Pluto, quoniam Sacerdotes noctu cum puellis ægros circuibant, idoli, divarumque speciem simulantes. Postremo: nunquam Æsculapius verbo & imperio quemquam sanasse legitur, sed tantum potionibus, succisque herbarum ac graminum: nec non quamplurimi ejus medicamine ebibito sese perniciosius habuerunt. Vide in I. contra gentes Arnobium.

7.
De Vestalibus.

Jam ad Vestales. Corrupta Sylvia apparuisse in Vestæ idolo præfatum ostentum scribit quidem in II. Fastorum Ovidius, sed in VI. ait:

Esse diu stultus Vestæ simulacra putavi:

Mox didici curvo nulla subesse tholo.

Nulla erat ergo in templis effigies Vestæ, licet in antiquis numismatibus plures conspiciantur, non solum mulieris sedentis, ut scribit Plinius; sed etiam stantis; ut in nummo Vespasiani apud Lipsium cap. III. In nummis tamen Faustinae, & Q. Æmilii sunt Vestæ inscriptiones absque effigie. De Æmilia & Tucia resp. Augustinus lib. xxi. de civitate Dei cap. xi. quæ ab his gesta sunt non excedere naturalem Dæmonum facultatem: alii Theologi affirmant, non repugnare quin vera miracula in veritatis testimonium, atque innocentiae patrociniū etiam à paganis efficiantur. Augustini de Vestalibus judicium firmissimum est: nam in Tucia Dæmonis apparet calliditas, qua ipse falsam de Virgine suspicionem Romanorum animis insinuavit, ut confirmandi idololatriæ cultum per cribri aquam præberetur occasio. Dionysius enim eodem loco scribit, accusatorem Tuciæ post hac multum diuque conquistum nec vivum usquam comparuisse, nec mortuum. Demum ne Vestæ patrociniū tribuamus Tuciæ, Æmiliæ, Claudiae, aliarumque salutem, faciunt consimilia Vesta-

lium exempla. Aquiliam namque Severam, repudiata Paula quod maculam haberet in corpore, contra jus, fasque uxorem duxit Avitus, tenuitque cum probro atque dedecore, nec Vesta illam Virgini suæ stuprum vindicavit, ut narrat Jo. Xiphilinus in vita Sardapani. E contra Ant. Caracalla Vestales quatuor occidit: ex quibus una, quam vitare non poterat, (obstitit enim Virgo,) non opitulante Dea viva sepulta est, exclamans scire ipsum Antoninum se virginem esse. Ergo Vesta ignis sui custodes neque incontaminatas in extremo periculo liberavit, neque à furentium libidine reddere potuit immunes.

8.
De Hadriano & Vespasiano.

De Hadriano, ac Vespasiano affirmant uno ore Theologi, esse per simulationem facta, quæ nobis sexto loco oponebantur; idque non gratis, sed auctore Tacito, qui refert curatos à Vespasiano non fuisse humana arte insanabiles, neque cæco, cui visum restituit, exesam prorsus vim luminis: auctore quoque Spartiano, qui affirmat, Hadriani miracula à Mario Maximo irrideri tanquam simulationes ad levandam Imperatoris stultitiam adhibitas. Nam Antoninus Pius, ut Hadrianum volentem se occidere in spem induceret recuperandæ salutis, ei febrienti Pannonium tanquam veterem cæcum præsentavit, ut apparenter illuminatus oppressum desperatione virum levaret. Lege Salmasium Hist. Augustæ in Spartiano. Hæc communiter Theologi: quibus perpauca addam. Quantum attinet ad Hadrianum, tametsi eum febris reliquit, quod passim in debilitatis corpore contingit, invaluit tamen ejus morbus, eodemque anno a. d. vi. Idus Julias obiit apud Bajas. Vespasianum vero inquit Tacitus Alexandria sanasse quemdam oculorum tabe notum, aliumque ægrum manu, *Monitu Serapidis Dei, quem dedita superstitionibus gens ante alios colit*; Suetonius scribit, hunc non manu ægrum fuisse, sed *debilem crure*. Ergo neque de re gesta consentiunt, neque negant interfuisse Sacerdotum Serapidis subornationem. Ero denique liberalissimus, & Vespasiano datam miraculorum virtutem fatebor. Illum ad principatum signis, & ostentis ab aliquo numine divinitus excitatum scribunt Tacitus in I. & IV. Historiarum, Suetonius cap. 7. Josephus in III. de Bello Judaico cap. 27. Præordinaverat enim illum Deus Christianorum contra pervicaces Hebræos ministrum justitiæ suæ: ab eoque dirutum est Jerosolymitanum tem-

templum, eversa civitas, dispersi per orbem judæi. Ergo præmovente eodem Deo Christianorum mira operabatur Vespasianus: nec male Grotius in IV. Relig. Christ. cap. VIII. *Si verum est per Vespasianum cæco visum redditum, factum id est, ut is hac re venerabilior Imperium Romanum facilius adipisceretur; lectus quippe Deo judiciorum ipsius in Judæos minister.*

9.
Objectio 3.

Opp. 3. Argumenta à ratione petita ex æquo militant contra Polytheismum, & contra Trinitatis mysterium: Ergo vel inde unitas Dei non probatur, vel evertitur Divinarum Personarum pluralitas. Probatur ant. I. Si tenet argumentatio ista, Deus est summè perfectus, ergo est unus, debet valere & hæc: Persona Divina est infinite perfecta: Ergo in Deo una tantum persona est. Rursus si recte arguitur; Unus Deus differre non potest ab alio neque substantialiter, neque accidentaliter: ergo nullo modo; fas erit ita ratiocinari: una persona neque accidentaliter, neque substantialiter potest differre ab alia: Ergo nulla prorsus ratione. Item si bona est consecutio: Poterat unus Deus esse auctor universorum: Ergo Dii plures superfluiunt; habebit eandem vim hoc enthimema: sufficit ad omnia moderandum una persona, ergo frustra creduntur plures. Tandem irrupto limite unius personæ non idcirco constituuntur infinitæ: Ergo infiniti Dii non confluent, tametsi detur multitudo Deorum.

Solutio.

Resp. nego antecedens. Ad 1. probationem dico, tres Divinas Personas non esse plura summa, ac perfecta bona, sed unum duntaxat; unam scilicet substantiam unde quaque infinitam: quomodo autem cum hac indivisibili substantia tres Divinæ Personæ consistant, dicam, quantum humana ratio potest percipere, in I. libro de Trinitate cap. VI. Nam modo fat est, si respondeatur cum D. Bern. lib. V. de Considerat. cap. I. *Nunc vero cum tres illæ Personæ illa substantia sint, & illa una substantia tres illæ Personæ, quis numerum neget? Nam vere tres sunt. Quis numeret tamen? nam vere unum sunt.* Itaque nego consequentiam; quip-

pe tres Personæ, quæ sunt una substantia, sunt etiam unum summum bonum: plures autem Dii, cum sint natura secreti, sunt plura bona, ideoque finita. Ad 2. dico, quod necesse est, ut plures Dii distinguantur ad invicem aut specie, quemadmodum equus distat ab homine, aut separatione ejusdem naturæ, prout Plato distinguitur à Socrate: utrumque vero importat Divinæ substantiæ limitationem. At Personæ neutro modo ad invicem distinguuntur, cum sint eadem numero atque indivisa substantia: sunt autem diversæ sola personalitate, quæ, ut ait Damascenus lib. I. de Fide Orthodoxa cap. VIII. *quæ vox nec naturæ discrimen, nec dignitatem, sed subsistendi modum indicat.* Nego itaque consequentiam, ac paritatem. Ad tertium respondeo creare, regere, providere non esse attributa, quæ convenient Personæ ratione Personæ, sed ei competunt ratione substantiæ, atque omnipotentiæ, auctoritatis, domini, quæ sunt in singulis Divinis Personis penitus indistincta: unde nego suppositum consequentis, ac paritatem: cum diversi Dii diversa potentia sint præditi, eo quod separata natura separantur quoque operationes ac munera; divinæ autem Personæ eadem pollent omnipotentia, cum non sit dividenda facultas & operatio, ubi non potest separari substantia. Ad ultimum pariter neganda est consequentia: etenim Dii gentium multiplicantur cum propagatione ac separatione substantiæ, neque idonea causa reddi potest, cur unus Deus alium generet, iste alium, & tamen cessent generationes Deorum, qui, eo ipso quod Dii, fecundissimi debent esse. Verum Personæ originem habent, inter se absque ulla separatione naturæ, atque discernuntur invicem solis connotatis & relationibus: quæ nequeunt amplius multiplicari; quoniam si in Deo est una indivisa substantia, erit quoque una generatio, & unus Filius: erit una dilectio, & unus Amor, & si contra plures constituentur filii, plures erunt generationes, pluresque substantiæ, neutra autem illa Divina, quæ cum sit infinita, una est; ut hætenus demonstravi.

